

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม (2) วิธีการเลี้ยงโคนม (3) ความเป็นผู้นำโดยวิธีการทางสังคมมิติและเครือข่ายทางสังคมในการติดต่อสื่อสารระหว่างเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และ (4) เปรียบเทียบลักษณะบางประการระหว่างผู้นำกับเกษตรกรทั่วไป ได้เลือกอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เป็นสถานที่ทำการวิจัย เนื่องจากมีเกษตรกรกระจายตัวอยู่ค่อนข้างมากและหนาแน่น เนื่องจากประชากรในพื้นที่ดังกล่าวมีจำนวนจำกัด จึงใช้ประชากรทั้งหมดเป็นตัวอย่างในการศึกษาเกษตรกรจำนวน 91 คนได้รับการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก โดยระยะเวลาในการเลี้ยงโคนมเท่ากับ 8.7 ปี พันธุ์โคที่นิยมเลี้ยงคือ พันธุ์โฮลสโตน ฟรีเซียน (ขาว-ดำ) เกษตรกรนิยมเลี้ยงในแบบการผูกขืนโรง มีการให้อาหารข้น โดยชีคปริมาณน้ำนมเป็นหลัก (ให้น้ำนมมาก ให้อาหารมาก) ส่วนอาหารหยาบจะให้หญ้าขนและหญ้าพลิกเททูลัม โดยจัดให้กินในช่วงฤดูร้อนจะให้ฟางข้าว ฟางหญ้า หญ้าหมักทดแทนหญ้าสด ส่วนใหญ่มีการถ่ายพยาธิภายในและภายนอก ราวหนึ่งในห้าระบุว่าโคเคยป่วยเป็นโรคเต้านมอักเสบ การรีดนมจะใช้มือ และใช้เครื่องรีดในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน การปรับปรุงพันธุ์จะใช้การผสมเทียมเป็นหลัก เกษตรกรจะน่าน้ำนมไปส่งที่รวบรวมนมและมีการส่งโรงงาน เกือบทั้งหมดพอใจในราคาซื้อขาย ส่วนใหญ่ต้องการการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำแปลงหญ้า ปัญหาสำคัญในการเลี้ยงโคนม ได้แก่ การผสมพันธุ์ติดยาก เต้านมอักเสบ และการขาดแคลนหญ้าสด เกี่ยวกับการศึกษาทางสังคมมิติ พบว่า ผู้นำทางความคิดประมาณครึ่งหนึ่งมีความสามารถเฉพาะด้าน ขณะที่อีกครึ่งหนึ่งมีความสามารถหลายด้าน เกี่ยวกับการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ผู้นำทางความคิดและผู้นำด้านการยอมรับพบว่า มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าเกษตรกรทั่วไป ผู้นำทางความคิดมีบทบาทในการอยู่กับที่ตั้งเพื่อให้คำปรึกษามากกว่าการที่เดินทางไปให้คำปรึกษา

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีการยอมรับและปฏิบัติในบางลักษณะเท่านั้น และเกษตรกรผู้นำมีบทบาทค่อนข้างมากในด้านการอยู่กับทำเลที่ตั้งมากกว่าการเดินทางไปพบกับเกษตรกร การส่งเสริมให้เกษตรกรยอมรับการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น และการใช้ผู้นำเป็นตัวขับเคลื่อนการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมโดยปรับเปลี่ยนจากการอยู่กับที่เป็นการเดินทางออกไปพบปะเกษตรกรจะเป็นวิธีการหนึ่งจะพัฒนาการเลี้ยงโคนมได้เป็นอย่างดี

ABSTRACT

The study aimed to identify social and economic characteristics of dairy farmers, examine dairy raising practices, identify leader patterns by using sociometry technique and social network in communication, and compare some characteristics between leaders and followers. The Muang district, Phatthalung province was selected as the study were as there were quite a lot of dairy famers who lived closely. As there was a limited member of population, all were used without sompting. Ninety one famous in Muang distric, Phatthalung province were interviewed.

The finding revealed that the diary raising was regarded as major occupation. The average length of raising was 8.7 years. They raised Holstein Fuiesian (black and white cattle) in an open free-stall farm situation.

Conceentrates were provided to each cattle according to the amount of milk produced. Para grass and Plicatulum grass were grown for use as roughage feed. Rice straw, hay, and corn stem were provided additionally in summer for a shortage of grass. Most followed the recommended practices in internal and external parasite control. About one-fifth received teat infection. Milking was undertaken by both hand and machine in equal proportion. Breeding practice was done by artificial insemmiation (AI). Most collected their fresh milk and brought to the collecting point for transportation to the milk processing plant. They were satisfied with the price received. Most needed the training in pasture plot. Low conception of AI, teat infection, and a shortage of grass in summer were mentioned as major problems. For sociometric technique, it was found that some opinion leaders posed monomorphic while others posed polymorphic leadership. For hypotheses testing, it

was found that opinion leaders, and innovators and early adopters were high in socio-economic status than the followers. Opinion leaders received personal contact much more than initiate contact as consultants for dairy cattle raising.

The study indicates that the dairy cattle raising was proved to be successful to some extent. Farmers adopted some recommended practices but not all and opinion leaders played a very important role as key communicators in receiving contact rather than initiating contact. Extension for an increase in the use of recommendations, and use of leaders to initiate contact for dissemination of information and technology about dairy cattle raising are vital for the development of the dairy raising.